

บทที่ 5

บทสรุป

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว มีขั้นตอนในการศึกษาค้นคว้าและสรุปผลการศึกษา ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้กำหนดจุดมุ่งหมาย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว ดังนี้

1. เพื่อสร้างและศึกษาความเหมาะสมหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว
2. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว
3. เพื่อประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว ได้แก่ นักเรียนชั้นที่ 3 ที่เรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมชุมนุมงานประดิษฐ์) โรงเรียนโคกเจริญรมย์ศิลป์าคาร ตำบลโคกเจริญรมย์ อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 30 คน ใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและศึกษาความเหมาะสมหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว

คณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร ฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว ซึ่งประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย เนื้อหา โครงสร้าง ผังมโนทัศน์ แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล เกณฑ์การผ่าน ตารางการฝึกอบรม คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม วัน เวลาและสถานที่ โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน

1.2 จัดทำโครงร่างหลักสูตรผ่านอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

1.3 ปรับปรุงแก้ไข ร่างหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การประดิษฐ์ดอก กระเจียว ที่สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.4 สร้างเอกสารประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย คู่มือหลักสูตรสำหรับผู้ให้การฝึกอบรม และคู่มือหลักสูตรสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย แบบประเมินผลการปฏิบัติงานการประดิษฐ์ดอกกระเจียวและแบบประเมินความ เหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร แบบประเมินความ เหมาะสมของแบบประเมินผลการปฏิบัติงานการประดิษฐ์ดอกกระเจียว และแบบประเมินความ เหมาะสมของแบบประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.5 ปรับปรุงและแก้ไขเอกสารประกอบหลักสูตรและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ซึ่ง ประกอบด้วย คู่มือหลักสูตรสำหรับผู้ให้การฝึกอบรม คู่มือหลักสูตรสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม แบบประเมินผลการปฏิบัติการประดิษฐ์ดอกกระเจียวและแบบประเมินความเหมาะสม ของหลักสูตรฝึกอบรม ให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.6 นำร่องการใช้หลักสูตรโดยนักเรียนโรงเรียนเจริญวิทยาคม ตำบลโคกเจริญ อำเภอป่าหน่วจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 5 คน ครั้งที่ 1

1.7 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรหลังการนำร่องการใช้ครั้งที่ 1

1.8 นำร่องการใช้หลักสูตรโดยนักเรียนโรงเรียนโคกเพชรวิทยา ตำบลโคกเพชรพัฒนา อำเภอป่าหน่วจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 5 คน ครั้งที่ 2

1.9 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรหลังการนำร่องการใช้ครั้งที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว

คณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่เรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมชุมนุมงานประดิษฐ์) โรงเรียนโคกเจ็ริงมัยศิลปาคาร ตำบลโคกเจ็ริงมัย อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 30 คน ใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง โดยใช้เครื่องมือที่คณะผู้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาขึ้นใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 ขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว

คณะผู้ศึกษาค้นคว้า ได้ทำการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม โดยการประยุกต์ใช้วิธีการเชิงระบบ 2 ด้าน ได้แก่ด้านปัจจัย (Input) และด้านกระบวนการ (Process) โดยใช้แบบการประเมินความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการสร้างและศึกษาความเหมาะสมหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว ทำให้ได้เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรดังนี้

1.1 เอกสารหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ คือ หลักการและเหตุผล จุดประสงค์หลักสูตร เนื้อหาหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร ผังมโนทัศน์ หลักสูตร แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม เกณฑ์การผ่านหลักสูตร การวัดและประเมินผลหลักสูตร ตารางการฝึกอบรม คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม วันเวลาและสถานที่ โดยรวมมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 4.65 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.30 และเมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด 5 รายการ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60 - 5.00$) รายการที่มีระดับความเหมาะสมมาก 2 รายการ ($\bar{X} = 4.40$)

1.2 เอกสารประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย

1.2.1 คู่มือสำหรับผู้ให้การฝึกอบรม มุ่งองค์ประกอบที่สำคัญ คือ คำชี้แจงสำหรับผู้ให้การฝึกอบรม บทบาทของผู้ให้การฝึกอบรม จุดประสงค์หลักสูตร เนื้อหาการฝึกอบรม โครงสร้าง ผังมโนทัศน์ หลักสูตร แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม เกณฑ์การผ่านหลักสูตร การวัดและประเมินผล ตารางการฝึกอบรม คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม วันเวลาและสถานที่ แผนการฝึกอบรมเรื่องที่ 1-7 โดยรวมมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 4.67 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด 15 รายการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60 - 4.80$) รายการที่มีระดับความเหมาะสมมาก 5 รายการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40$)

1.2.2 คู่มือสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม มุ่งองค์ประกอบที่สำคัญ คือ คำชี้แจงสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม จุดประสงค์การฝึกอบรม เนื้อหาการฝึกอบรม โครงสร้าง ผังมโนทัศน์ แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล เกณฑ์การผ่าน หลักสูตรและตารางฝึกอบรม คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม วัน เวลา สถานที่การฝึกอบรม ใ้ความรู้การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมหน่วยที่ 1-7 โดยรวมมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 4.64 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.04 เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด 8 รายการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60 - 4.80$) รายการที่มีระดับความเหมาะสมมาก 1 รายการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40$)

2. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว ได้ผลดังนี้คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมผ่านเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติการประดิษฐ์ดอกกระเจียว ผ่านเกณฑ์การประเมินเกินร้อยละ 80 ทุกคน

3. ผลการประเมินความคิดเห็นหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว โดยการประยุกต์ใช้วิธีการเชิงระบบ 2 ด้าน ได้แก่ด้านปัจจัย (Input) และด้านกระบวนการ (Process) โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมหลักสูตร ซึ่งประเมินโดยผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 30 คน มีรายการประเมิน 2 ด้าน ภาพรวมโดยเฉลี่ยทุกรายการ พบว่า แบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว ด้านปัจจัยและด้านกระบวนการ ซึ่งทุกรายการมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 4.75 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด 12 รายการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60 - 4.80$)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว คณะผู้ศึกษาได้นำประเด็นที่ค้นพบมาอภิปราย ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ผลการสร้างเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร

1.1 หลักสูตรฝึกอบรมการประดิษฐ์ดอกกระเจียว มีองค์ประกอบของหลักสูตร คือ หลักการและเหตุผล จุดประสงค์ เนื้อหา โครงสร้าง ฝั่งมโนทัศน์ แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล เกณฑ์การผ่าน ตารางการฝึกอบรม คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม วัน เวลาและสถานที่ ในทำนองเดียวกันกับหลักสูตรฝึกอบรมของ สนั่น สะอาดถิ่น (2545), สมพร หวานเสร็จ (2545), ศิริพงษ์ เศษภายน (2545), นารีรัตน์ ทับทอง (2547), จิราพร ไกรพล (2549), บุปผา สันตวา (2549), ประชัน แสนใจ (2549) และปริญญา บรรดาพิมพ์ (2549) โดยมีองค์ประกอบหลักทั่วไปของหลักสูตรที่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน คือ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม การประเมินผล

ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของเอกสารหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า เอกสารหลักสูตรมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 4.65 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.30 และเมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด 5 รายการ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60 - 5.00$) รายการที่มีระดับความเหมาะสมมาก 2 รายการ ($\bar{X} = 4.40$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรอย่างมีระบบตามแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของ อังกร บัวศรี (2532, หน้า 8-9) ; ทาบา (อ้างอิงใน รุจิรี ภูสาระ 2545, หน้า 8) คณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร และวิทยากรผู้มีความรู้เกี่ยวกับการประดิษฐ์ดอกกระเจียวจึงทำให้ได้หลักสูตรที่มีองค์ประกอบครบและเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการฝึกอบรม

1.2 เอกสารประกอบหลักสูตร เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล คณะผู้ศึกษาจึงสร้างเอกสารประกอบหลักสูตร ดังนี้

1.2.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือหลักสูตรสำหรับผู้ให้การฝึกอบรม เรื่องการประดิษฐ์ดอกกระเจียวโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า องค์ประกอบของคู่มือหลักสูตรสำหรับผู้ให้การฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว โดยรวมมีในระดับความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 4.67 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด 15 รายการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60 - 4.80$) รายการที่มีระดับความเหมาะสมมาก 5 รายการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะผู้ศึกษา

ค้นคว้าได้ศึกษารายละเอียดของหลักสูตร เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องก่อนนำมากำหนดองค์ประกอบของคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับผู้ให้การฝึกอบรม และแผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมในคู่มือหลักสูตร สำหรับผู้ให้การฝึกอบรมมีขั้นตอนและรายละเอียดในการฝึกอบรมที่ชัดเจน

1.2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือหลักสูตรสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า องค์ประกอบของคู่มือหลักสูตรสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว โดยรวมมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 4.64 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.04 เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด 8 รายการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60 - 4.80$) รายการที่มีระดับความเหมาะสมมาก 1 รายการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40$) ทั้งนี้อันเนื่องมาจากคู่มือหลักสูตรสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีองค์ประกอบครบถ้วน มีการกำหนดจุดประสงค์ กำหนดเนื้อหาตามลำดับขั้นตอน ง่ายต่อการฝึกปฏิบัติ กำหนดกิจกรรมซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จิราพร ไกลพลและคณะ (2549); ปริญา บรรดาพิมพ์ และคณะ (2549) ; บุญผา สันตวาและคณะ (2549) ที่กล่าวว่าเอกสารการฝึกอบรมต้องครบถ้วนสมบูรณ์ สะดวก ใช้เป็นแนวทางการฝึกปฏิบัติ ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าได้พัฒนาเอกสาร โดยใช้ภาพเป็นสื่อแสดงขั้นตอนการปฏิบัติ ประกอบกับคำบรรยายทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจง่ายและประสบผลสำเร็จดี

1.3 ผลการประเมินผลงานโดยการนำร่องการใช้หลักสูตร เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเจริญวิทยาคม ตำบลโคกเจริญ อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 5 คน และโรงเรียนโคกเพชรวิทยาคาร ตำบลโคกเจริญ อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 5 คน พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมผ่านเกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 80 ทุกคน ทั้งนี้เนื่องมาจากหลักสูตรฝึกอบรมมีองค์ประกอบของหลักสูตรมีความชัดเจน และผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสนใจในการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองอย่างแท้จริงจึงทำให้สามารถปฏิบัติได้บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร และวิทยากรมีความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดความรู้และทักษะในการประดิษฐ์ดอกกระเจียว ตลอดจนสื่อและอุปกรณ์ครบถ้วนและทันสมัยส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เกิดทักษะในการฝึกปฏิบัติที่ถูกต้อง เห็นประโยชน์ของการฝึกอบรม สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการสร้างรายได้ต่อไปได้

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

จากการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่เรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมชุมนุมงานประดิษฐ์) โรงเรียนโคกเจริญ ศึกษาศาสตร์ตำบลโคกเจริญ อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 30 คน

พบว่าผลการประเมินผลการปฏิบัติงานการประดิษฐ์ดอกกระเจียว ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมผ่านเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานการประดิษฐ์ดอกกระเจียว ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 80 ทุกคน ทั้งนี้เนื่องมาจาก หลักสูตรฝึกอบรมมีองค์ประกอบของหลักสูตร มีชัดเจน และผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสนใจในการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองอย่างแท้จริงจึงทำให้สามารถปฏิบัติได้บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร และวิทยากรมีความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดความรู้และทักษะในการประดิษฐ์ดอกกระเจียว ตลอดจนสื่อและอุปกรณ์ครบถ้วนและทันสมัยส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เกิดทักษะในการฝึกปฏิบัติที่ถูกต้อง อีกทั้งได้มีบทบาท ร่วมในการเผยแพร่ อนุรักษ์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกิดความภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น ในทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ ประชัน แสนใจและคณะ (2547), บุปผา สันตวาและคณะ (2549), ปริญา บรรดาพิมพ์และคณะ (2549) ที่วิจัยพบว่า ผลการประเมินด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน และคุณลักษณะในการทำงานของนักเรียน ในการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม

ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว โดยการประยุกต์ใช้วิธีการเชิงระบบ 2 ด้าน ได้แก่ด้านปัจจัย (Input) และด้านกระบวนการ (Process) โดยใช้แบบการประเมินความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 30 คน ต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว ทั้ง 2 ด้าน ภาพรวมโดยเฉลี่ยทุกรายการ พบว่า ทุกรายการมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากด้านปัจจัยในการฝึกอบรมเตรียมเอกสารประกอบการฝึกอบรม สื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรม วิทยากร สถานที่ ระยะเวลา ในการจัดฝึกอบรมมีความเหมาะสมมากที่สุด และด้านกระบวนการมีการดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบตามกระบวนการฝึกอบรมในด้านรูปแบบการฝึกอบรม ขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรม เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ การมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ความเป็นกันเองในระหว่างการฝึกอบรม ทำให้มีความเหมาะสมมากที่สุด ในทำนองเดียวกันกับผลงานวิจัยของ นารินทร์ ทับทองและคณะ(2547), จิราพร ไกลพลและคณะ (2549) ที่วิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตรอยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ดอกกระเจียว ที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการจัดฝึกอบรมให้กับกลุ่มนักเรียนที่มีความสนใจที่จะเรียนในสถานศึกษาและนำไปขยายผลกับชุมชนที่สนใจในพื้นที่ใกล้เคียง ตลอดจนเผยแพร่ทาง INTERNET เพื่อความสะดวกสำหรับผู้สนใจทั่วไป
2. ในการจัดฝึกอบรมควรเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เช่น เป็นประธานกล่าวเปิด เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเล็งเห็นความสำคัญของกิจกรรม และให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ ส่งผลให้การฝึกอบรมบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. ควรมีการประเมินผลของการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้จริง หลังจากได้รับการฝึกอบรมไปแล้ว เพื่อติดตามว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ ทักษะที่ได้ไปปฏิบัติจริง
4. ควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเกี่ยวกับการประดิษฐ์งานอื่น ๆ เช่น การทอผ้าไหม การประดิษฐ์ของใช้จากเศษวัสดุเหลือใช้ เป็นต้น
2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในเชิงการตลาดของผลิตภัณฑ์ดอกกระเจียว เพื่อให้ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ และทักษะสามารถที่จะนำไปประกอบอาชีพ
3. ควรมีการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น